

[Rosing.]

Er der ikke sund fornuft i den opfattelse, at det bedste, ja, det eneste rigtige, vil være, at grønlænderne aktivt er med i udviklingen? Ellers er det jo et håbløst foretagende, hvis det ikke er og bliver det. Hvor meget er vi nu udrustet til det, vi søger om, på skole- og uddannelsesområdet? Svaret må nærmest være nul. Hvor store erfaringer har vi indtil nu høstet i private foretagender for at kunne tage en konkurrence op med de erfarne? Har vi lært pengeøkonomiens ABC? Har vi lært at danne kapital til skabelse af et eller andet foretagende i fællesskab? Sådanne og andre spørgsmål må vi stille os for det tilfælde, at hele Danmark eventuelt tilslutter sig fællesmarkedet, uden at vi opnår det, vi søger at beholde. Den tanke, at de andre skulle gøre det for os, er nok heller ikke sund. Det er den indgroede og århundredgamle tankegang, vi nu er ved at kæmpe med, og vi prøver, hvad vi selv kan udrette ved hjælp af de sparsomme muligheder, der findes i Grønland.

Selvfølgelig kan jeg se, at der er fordele ved at være med i fællesskabet, men for Grønlands vedkommende vil ulemperne efter min mening være flere og større, end vi kan ane det i øjeblikket; en ny omstilling oven på den løbende — en yderligere forcing af den udvikling, som vi på mange områder allerede deltager alt for lidt i.

Jeg vil bifalde regeringens agt om at gå videre med planerne om et 12 miles fiskeriterritorium for Grønland, selv om dette spørgsmål synes at være upopulært i de lande, der er medlemmer af fællesmarkedet. Her vil jeg takke det ærede medlem hr. Iver Poulsen for den støtte, han gav de udtalelser, jeg kom frem med sidste år vedrørende fiskerigrænsespørgsmålet og de kritisable forhold i fiskeriinspektionen ved Grønland.

For så vidt angår den del af åbningstalen, der angår hele Grønlandsarbejdet, og som forudsætter, at den hidtil fulgte politik med hensyn til forbedring af befolkningens økonomiske, sociale, sundheds- og uddannelsesmæssige vilkår vil blive fortsat, at regeringen er særlig opmærksom på boligproblemet i byerne, samt at sociale problemer må tages op til overvejelse, synes det at stå i et rimeligt forhold til den nuværende udviklingsbehov og den erkendelse, at der endnu bør

gøres en yderligere indsats på visse områder, hvor skoen trykker mest.

Jeg vil knytte nogle bemærkninger hertil. Et af de største mål i Grønlandspolitikken er at få befolkningen samlet på færre og bedre steder, navnlig i den del af Grønland, hvor fiskeriproduktion med eksport for øje er mulig og kan udbygges ved hjælp af anlæggelse af moderne fabrikker. Herom blev der vedtaget en lov i 1959. Rejefabrikken i Christianshåb er udvidet til det dobbelte; en ny rejefabrik i Jakobshavn fungerer med fuld kapacitet til næste år, og en filet- og frysefabrik i Godthåb, som ejes af et dansk, grønlandsk og færøsk aktieselskab, er nu under opførelse, og en mindre bliver bygget i Frederikshåb.

Hvordan går det så med at få befolkningen samlet på de bedste steder, hvor arbejdskraftspørgsmålet nu er stort? Det går langsomt og trægt. Vel er befolkningens forskydning fra de små til de større steder mærkbar, men langtfra tilstrækkelig. I 1948 boede der 43 pct. i byerne, i 1958 56 pct. Dette resultat må tilskrives både fødselsoverskud og befolkningsflytninger. Det er ikke på grund af befolkningens uvilje mod denne målsætning, at resultatet er betydelig mindre, end man havde ventet, men snarere en dårlig kombination af de vigtigste faktorer: planlægningen af anlægs- og byggearbejder, fordelingen af bevillinger, landsrådets, befolkningskommissionens og boligstøtteudvalgets arbejde.

Grønlandskommissionen af 1949-50 peger i sin betænkning, hæfte 1, side 55, vedrørende den fremtidige investeringsvirksomhed på, at visse få steder må have en fortrinsstilling ved gennemførelsen af investeringsprojekter, de steder, der udpeges som centre for befolkningen. Et andet sted siger kommissionen videre, at

„torskefiskeriet må blive Grønlands førende erhverv, og at der som følge heraf må gøres, hvad gøres kan for at sikre dette erhverv.“

Havde befolkningskommissionen på et tidligt tidspunkt i stedet for alt for mange tilflytningssteder udpeget ganske få steder, hvor dette erhverv kan drives i større stil ved hjælp af moderne fabrikker, havde planlæggerne skelet mere til landsrådsforhandlingerne og lyttet mere til de grøn-